

ΕΚΘΕΣΙΣ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ
ΤΕΧΝΗΣ

ΕΝ Τῆ ΣΤΕΓῆ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ
ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΗ 8, ΑΘΗΝΑΙ — ΙΟΥΝΙΟΣ 1940

ΥΠΟ ΤΗΝ ΥΨΗΛΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΩΝ Α.Α. Ε.Ε.

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΚΟΥ ΜΠΟΓΔΑΝ ΦΙΛΩΦ

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΚΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΕΤΑΞΑ

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΚΩΣΤΗΣ ΜΠΑΣΤΙΑΣ,

Γεν. Διευθυντής Γραμμάτων και Καλών Τεχνών.

ΛΟΥΚΑΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ ΡΟΥΦΟΣ,

Πρόεδρος του Έλληνοβουλγαρικού Συνδέσμου
Αθηνών.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΠΡΕΒΕΛΑΚΗΣ,

Διευθυντής τών Καλών Τεχνών.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ,

Προϊστάμενος του Γραφείου Οργάνωσης Καλλι-
τεχνικών Έκθέσεων.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΩΧΟΣ,

Καθηγητής Ε. Μ. Πολυτεχνείου, Σύμβουλος Έλλη-
νοβουλγαρικού Συνδέσμου Αθηνών.

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΩΡΓΑ-
ΝΩΘΗ ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ Τῆ ΣΥΝ-
ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΒΟΥΛΓΑ-
ΡΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΑΘΗΝΩΝ.

Ἡ σύγχρονη Βουλγαρική τέχνη περνᾶ σήμερα ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἐνδιαφέροντα στάδιά της. Ποτὲ ἄλλοτε ὁ Βούλγαρος καλλιτέχνης ἀπὸ τὸν καιρὸ πού λευθερώθηκε ἡ χώρα του δὲν εἶχε δεῖξει τέτοια πεποίθηση στὸ δημιουργικὸ του ἔργο, οὔτε τόση ἐπιμονὴ καὶ γονιμότητα στὴν ἐργασία του, ὅσο τὰ τελευταῖα πέντε ἢ ἕξι χρόνια.

Ἀπὸ τὸν ἀσημότερο ὡς τὸ σπουδαιότερο καλλιτέχνη ὅλοι στὶς πολυάριθμες ἐκθέσεις δὲν δείχτηκαν μονάχα θαρραλέοι ἐργάτες, γεμάτοι ἀγάπη γιὰ τὴν τέχνη τους καὶ ἱκανοὶ νὰ κάνουν γι' αὐτὴ κάθε θυσία· δείχτηκαν ἀκόμα καὶ δημιουργοὶ μὲ βαθὺ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ μέλλον τῆς τέχνης μας καὶ ζήτησαν νὰ ἐναρμονίσουν τὶς μορφές καὶ τὶς ἰδέες τῆς ἐποχῆς τους μὲ τὸ βουλγαρικὸ πνεῦμα καὶ μὲ τὴ βουλγαρικὴ γῆ.

Κάθε πολιτικὸς ζυγὸς δὲν φέρνει ἀναγκαστικὰ καὶ τὸ σταμάτημα τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἑνὸς τόπου· ἡ Βουλγαρία ὅμως κάτω ἀπὸ τὸν ξένο ζυγὸ ὄχι μόνον εἶχε χάσει τὴν πολιτικὴ της ἀνεξαρτησία καὶ τὴν ἰδιαίτερη πνευματικὴ της φυσιογνωμία, ἀλλὰ καὶ εἶχε ἀποκτήσει τὴν ἀδράνεια τοῦ σκλάβου. Τὴν ἀδράνεια

αυτή την απετίναξε εὐτυχῶς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν της, μὲ σοβαρὰς προσπάθειες. Ἡ ἀπελευθέρωσις βρῆκε τὴ Βουλγαρία χωρὶς παράδοσιν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν, χωρὶς κατεύθυνσιν καλλιτεχνικὴν.

Καὶ ἂν ἀκόμα στὴν ἐποχὴ τῆς σκλαβιάς ὑπῆρχε κάποια λογοτεχνικὴ παραγωγή, γιὰ τὴν τέχνην οὐτε σκέψιν γινόταν. Οὔτε ἡ πολύτιμη παλιὰ μας κληρονομία — ἡ εἰκονογραφία, ἡ τοιχογραφία, ἡ ξυλογλυπτικὴ, ποῦ τόσα δείγματά τους εἶχαν διατηρηθῆ στὰ μοναστήρια καὶ στὶς ἐκκλησίας — δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ ἐμπνεύσῃ καμμία νέα δημιουργία.

Ἔτσι ἡ ἀπελευθέρωσις βρίσκει τὴ Βουλγαρία ὄχι μόνον χωρὶς καμμιά καλλιτεχνικὴ παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ χωρὶς καμμιά ἀφειρησία, ποῦ νὰ μπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ σὰν προσανατολισμὸς στοὺς ἡγέτες τῆς χώρας, γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τέχνης.

Τὸ ἔργον τῶν πρώτων σημαντικῶν καλλιτεχνῶν, ποῦ εἶχαν σπουδάσει στὸ ἐξωτερικὸν πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ ἀμέσως ἔπειτα ἀπ' αὐτήν, μένει χωρὶς ἀπήχησιν.

Μὲ αὐτοὺς τοὺς ὄρους ἡ πρόοδος τῆς Βουλγαρικῆς τέχνης κατὰ τὰ πενήντα χρόνια τῆς ἐλεύθερης ζωῆς τῆς μπορεῖ πραγματικὰ νὰ θεωρηθῆ ἄθλος.

Στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ βούλγαρος καλλιτέχνης προώδευσε μὲ μεγάλα βήματα τόσο στὶς ἀντιλήψεις του ὅσο καὶ στὴν τεχνικὴν του. Ἄν συγκρίνομε τὸ τί μᾶς δίνει σήμερον ἡ βουλγαρικὴ τέχνη μὲ τὸ τί μᾶς εἶχε δώσει ὄχι μόνον ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ ἀμέσως πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον, θὰ παρατηρήσομε μεγάλην διαφορὰν στὶς τεχνικὰς γνώσεις καὶ στὴν πνευματικὴν καλλιέργειαν τῶν καλλιτεχνῶν μας.

Ὁ μέγας πόλεμος βρῆκε τὴ βουλγαρικὴν τέχνην χωρὶς προσανατολισμὸν, χωρὶς ξεκαθαρισμένους κατευ-

θύνσεις, χωρίς καν την επιθυμία να ξεκαθαρισθούν οι κατευθύνσεις αυτές.

Οί λίγες προσπάθειες για μιὰ τέχνη πιὸ ἐκφραστική, πιὸ συνθετική, πιὸ ἐλεύθερη κίνησαν βέβαια τὸ ἐνδιαφέρον μερικῶν κύκλων, ἀλλὰ ἔμειναν χωρίς πλατύτερη ἀπήχηση στὴ γενικὴ ἀνάπτυξη τῆς τέχνης. Οἱ νέοι δίσταζαν καὶ οἱ λίγοι τολμηροὶ δὲν εὔρισκαν ὑποστήριξη οὔτε στοὺς δικούς τους κύκλους.

Σὲ μιὰ τέτοια ἀτμόσφαιρα ἄρχισε μετὰ τὸ μεγάλο πόλεμο νὰ γενιέται, στὸ βούλγαρο καλλιτέχνη μιὰ ἀντίληψη πιὸ συγχρονισμένη, πιὸ ζωντανή.

Μόλις ἐδῶ καὶ ἐπτὰ — ὀκτῶ χρόνια ἄρχισε νὰ ξυπνᾷ σ' αὐτὸν μιὰ νέα συναίσθηση τοῦ ταλέντου του, νὰ γενιέται μέσα του μιὰ νέα ἀντίληψη τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Κι' αὐτὸ τὸ ξύπνημα τὸ προκάλεσαν τόσο οἱ σύγχρονες τάσεις, ὅσο καὶ ὁ ἀόριστος πόθος τῆς νέας καλλιτεχνικῆς γενεᾶς νὰ δώσῃ ἐκφραση στίς ἰδέες τῆς ἐποχῆς τῆς καὶ στὸ πνεῦμα τοῦ τόπου τῆς.

Καὶ οἱ προσπάθειες τῶν τελευταίων χρόνων ἔφεραν αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα: ὁ παλμὸς αὐτὸς ξύπνησε σὲ μιὰ νέα ζωὴ πολλοὺς καλλιτέχνες μὲ ταλέντο, ἔδωσε περιεχόμενο στὴν ἐργασία πολλῶν, ἀλλάξε τὸ καλλιτεχνικὸ κριτήριον, ἔκανε τὸν καλλιτέχνη ἀπαιτητικώτερον ἀπὸ τὴν ἐργασία του, αὔξησε τὴν ἀντίληψη τοῦ κοινοῦ γιὰ τὸ ἔργο τῆς τέχνης.

Ἡ σημερινὴ ἐκθεση δὲν μπορεῖ βέβαια νὰ μᾶς δώσῃ ὀλοκληρωμένη τὴν εἰκόνα τῆς σύγχρονης βουλγαρικῆς τέχνης· μᾶς ἐπιτρέπει ὅμως νὰ διακρίνουμε καθαρὰ τίς δημιουργικὰς τάσεις δύο γενεῶν καὶ τὴν κατεύθυνση ποῦ πῆραν οἱ προσπάθειες τῶν βουλγάρων καλλιτεχνῶν.

ΣΙΡΑΚ—ΣΙΤΝΙΚ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Α. Β. Υ. Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΕΥΔΟΚΙΑ

1. Άνθη *Άνθη*

ΑΛΣΕΧ ΕΛΙΕΖΕΡ — Σόφια

2. Παρίσι.
3. Βενετία.

ΑΡΑΣΕΦ ΝΙΚΟΛΑ — Σόφια

4. Στο δρόμο.

ΒΑΛΤΣΕΦ ΝΙΚΟΛΑ — Σόφια

5. Σταύλος.

ΒΕΝΕΦ ΣΤΟΓΙΑΝ — Σόφια

6. Άγροτικό γεῦμα.

ΓΙΟΡΝΤΑΝΟΒΙΤΣ ΜΑΡΙΑ — Σόφια

7. Νεκρά φύσις.

ΓΙΟΣΙΦΟΒΑ ΜΑΡΙΑ — Σόφια

8. Νεκρά φύσις.

ΙΒΑΝΩΦ ΜΠΟΡΙΣ — Σόφια

9. Γυμνό.
10. Ἡ γυναίκα τοῦ ζωγράφου.

ΛΟΥΚΟΒΑ ΒΕΡΑ — Σόφια

11. Αυτόπροσωπογραφία.
12. Άνθη.

ΜΛΑΝΤΕΝΩΦ ΝΑΟΥΜ — Σαμοκόφ

13. Τοπίο.

ΜΛΑΝΤΕΝΩΦ ΠΕΤΑΡ — Σόφια

14. Μέλνικ (Μελένικο).

ΜΟΥΤΑΦΩΦ ΑΛΕΞΑΝΤΕΡ — Σόφια

15. Μαύρη Θάλασσα.

ΜΠΑΛΚΑΝΣΚΙ ΝΕΝΚΟ — Παρίσι

16. Στίς ὄχθες τοῦ Σηκουάνα.

17. Νεκρὰ φύσις.

ΜΠΑΡΑΚΩΦ ΒΑΣΙΛ — Πλόβντιβ (Φιλιπούπολις)

18. Τοπίο.

ΜΠΟΥΡΟΒΑ ΤΟΝΤΟΡΚΑ — Σόφια

19. Κορίτσι.

20. Σπουδή.

ΝΕΝΟΒΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑ — Σόφια

21. Ἡ κόρη τοῦ ζωγράφου.

22. Νεκρὰ φύσις.

ΝΕΝΤΚΟΒΑ ΒΕΡΑ — Σόφια

23. Γυναῖκες Καρακατσαναίων.

Κυλ/
ΝΕΝΩΦ ΙΒΑΝ — Σόφια

24. Σύνθεσις. I

25. Σύνθεσις. II

26. Σύνθεσις. III

ΝΙΚΟΛΩΦ ΝΤΑΜΙΑΝ — Σόφια

27. Πρὸς τὸ χωριό.

ΝΤΕΝΕΦ ΜΠΟΡΙΣ — Σόφια

28. Πλόβντιβ (Φιλιπούπολις).

29. Ἄσσενοβγκράντ (Στενήμαχος).

30. Λακάτικ.

ΝΤΙΜΙΤΡΩΦ ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ ΜΑΪΣΤΟΡΑ — Σιακόβτσι

31. Αυτόπροσωπογραφία. *Φορτίο!*
32. Νέα χωρική.

ΟΜΠΡΕΣΚΩΦ ΜΠΕΝΤΣΟ — Σόφια

33. Νέος βοσκός.
34. Τοπίο.
35. Τοπίο της Ροδόπης.

ΟΥΖΟΥΝΟΒΑ ΜΑΣΑ — Σόφια

36. Γυμνό.
37. Νεκρά φύσις.

ΟΥΖΟΥΝΩΦ ΝΤΕΤΣΚΟ — Σόφια

38. Κορίτσι. *πυλόνιο*
39. Σύνθεσις.
40. Κουπρίβσιτσα. *σταυρωμένο γέφυρο*

ΠΑΠΡΙΚΟΒΑ ΖΟΓΙΑ — Σόφια

41. Τοπίο.

ΠΕΝΚΩΦ ΙΒΑΝ — Σόφια

42. Τοπίο.

ΠΕΡΕΤΣ ΝΤΑΒΙΝΤ — Σόφια

43. Τοπίο.
44. Νεκρά φύσις.

ΠΕΤΡΩΦ ΙΛΙΓΙΑ — Σόφια —

45. Άρτεμις.
46. Γυμνό.

ΣΙΡΑΚ - ΣΚΙΤΝΙΚ (Π. Τόντορωφ) — Σόφια

47. Άνθη.
48. Τοπίο.
49. Άνθη.

ΣΤΑΜΕΝΩΦ ΑΛΕΞΑΝΤΕΡ — Τρίν —

50. Τέρμα.

51. Βράδυ

ΣΤΙΛΙΑΝΟΒΑ ΤΣΒΕΤΑΝΑ — Σόφια

52. Προσωπογραφία της Κας Κατσάροβα.

ΣΤΟΙΛΩΦ ΒΑΣΙΛ — Σόφια —

53. Μητέρα.

54. Κόρη.

55. Γιαγιά.

ΤΑΜΠΑΚΩΦ ΙΒΑΝ — Σόφια

56. Σπουδή.

ΤΑΝΕΦ ΝΙΚΟΛΑ — Σόφια

57. Κάρλοβο.

58. Τίρνοβο.

59. Σοζοπόλ (Σωζοπούλις).

ΤΟΝΤΟΡΩΦ ΤΣΕΝΟ — Σόφια

60. Χωρική στο δάσος.

61. Χωριάτικη γιορτή.

ΤΣΟΝΕΦ ΚΥΡΙΑ — Σόφια

62. Σούρουπο.

63. Χωριό.

64. Νεκρά φύσις.

ΤΣΟΝΤΣΕΒΑ ΜΑΡΙΑ — Σόφια

65. Χειμωνιάτικο τοπίο.

ΧΡΙΣΤΩΦ ΙΒΑΝ — Σόφια

66. Παλιό σπίτι.

ΓΛΥΠΤΙΚΗ

ΕΜΜΑΝΟΥΪΛΟΒΑ ΒΑΣΚΑ — Σόφια

- 67. Κεφάλι γυναικός.
- 68. Κορμός.

ΙΒΑΝΩΦ ΜΗΝΑ — Σόφια

- 69. Κεφάλι γυναικός.

ΚΙΣΕΛΙΝΤΣΕΦ ΠΑΝΤΟ — Σόφια

- 70. Πιγκουϊνοι.
- 71. Καγκουρώ.

ΛΑΖΑΡΩΦ ΙΒΑΝ — Σόφια

- 72. Οί έπτά Ίσαπόστολοι (Σεντροτσίσλενιτσι). *Σε*
- 73. Βούβαλοι. *Σε*
- 74. Χωρικές. *Σε*

ΝΙΚΟΛΩΦ ΑΝΤΡΕΪ — Σόφια

- 75. Μορφή γυναικός.
- 76. Νέα γονατιστή.

ΝΤΑΛΤΣΕΦ ΛΙΟΥΜΠΟΜΙΡ — Σόφια

- 77. Κεφάλι γυναικός.

ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΩΦ ΑΝΑΣΤΑΣ — Σόφια

- 78. Ό συγγραφεύς Τ. Γ. Βλαϊκώφ.

ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

ΖΑΧΑΡΙΕΦ ΒΑΣΙΛ — Σόφια

- 79. Μαρίντσο Μπίμπελ ό Τρομερός.
- 80. Ό εικονογράφος Γιοβάν πατέρας.
- 81. Έκκλησάκι στό δάσος.

ΜΟΡΟΖΩΦ ΠΕΤΑΡ — Σόφια

- 82. Ό Παλιά Μάνταρα.

ΜΠΟΖΙΝΩΦ ΑΛΕΞΑΝΤΕΡ — Σόφια

- 83. Γελοιογραφία.
- 84. Γελοιογραφία.
- 85. Γελοιογραφία. *Βυζ*

ΝΤΟΜΠΡΙΝΩΦ ΑΛΕΞΑΝΤΕΡ — Σόφια

- 86. Ό ποιητής Κύριλ Χριστώφ.
- 87. Ό Κος Δ. Σάβωφ, Πρόεδρος του Έλληνο-βουλγαρικού Συνδέσμου Σόφιας.

ΝΤΟΝΕΦ ΜΠΟΤΣΟ — Τρογιάν

- 88. Κοντά στό πηγάδι.
- 89. Μαρτιάτικο τοπίο.
- 90. Το διάσελο του Τρογιάν.

ΣΤΑΪΚΩΦ ΒΕΣΕΛΙΝ — Σόφια

- 91. Χωρικοί. *Βυζ*
- 92. Σοζοπόλ (Σωζούπολις).
- 93. Μέλικ (Μελένικο).

ΤΟΥΣΟΥΖΩΦ ΝΙΚΟΛΑ — Σόφια

- 94. Τίρνοβο.